

jsem nemohl, i vomastil jsem tím, čím jsem měl.“ Řekl mu švec: „Právěs učinil, dostiť jest to na sedláka.“

HISTORIE 44.

KTERAK ŠVEC V BRAUNŠVÍKU EJLENŠPIGLOVI
BOTY ŠPIKOVAL, JEMUŽ ON OKNO
SVĚTNIČNÉ HLAVOU VYRAZIL.

Byl nějaký švec jménem Kryštof v Braunšvejku na Uhelném trhu, k tomu Ejlenšpigel šel a chtěl boty své dáti vymazati. I řekl mistru: „Kdybyšte mi chtěli tyto boty špikovati, abych je v pondělí zase mítí mohl.“ Dí mu mistr: „Můžeme.“ Ejlenšpigel šel zase z domu ven a na něho nemyslí, když vně byl. Tehdy řekl pacholek: „Mistře, toto jest Ejlenšpigel, kterýž každému lotrovsky činí, a kdybyšte vy jemu to tak poručili, jak on vám rozkázal, on by to učinil a nechal by toho.“ Odpověděl mistr: „Co jest mi rozkázal?“ Řekl mu pacholek: „Rozkázal vám své boty špikovati a měl říci mazati, jáť bych jich nechtěl mazati, ale špikovati, tak jako se pečeně špikuje.“ Tehdy řekl mu mistr: „Učiníme tak, jakž nám rozkázal.“ I vzav to sádlo, zkrájel je a boty jako pečení špikoval. I přišel Ejlenšpigel v pondělí zase, jsou-li boty hotový. Mistr pověsil je na stěnu a ukázal mu na ně, řka: „Teď visí.“ Ejlenšpigl vida, že tak boty špikovaný byly, smál se a řekl: „Kterak jste vy tak dobrý mistr, že jste připravili je tak, jakž jsem vám rozkázal! Co za to chcete mítí?“ Mistr řekl: „Starý groš.“ I dal mu a vzav boty své tak špikované, šel z domu ven. A mistr i pacholek vidouce smáli se za ním, pravíce mezi sebou: „Nemělo se mu toho státi, jest vošálen.“ S tím běžel Ejlenšpigel zase k tomu domu

a hlavu s rameny do skla vstrčil, nebo světlice na zemi stála. I řekl ševci: „Mistře, jaký jest to špik, kteréhož jste vy k mým botám užívali, jest-li sviňský, čili kancový?“ Divil se tomu mistr i pacholek, naposledy viděl, že by to Ejlenšpigel byl, kterýž v okně ležel a hlavou s rameny rámce okna polovici jich vyrazil. Rozhněval se mistr a řekl: „Co ty, zrádce, nechceš toho nechati? Budu tě tímto kyjem přes hlavu bítí.“ Řekl mu Ejlenšpigel: „Milý mistře, nehněvejte se, rád bych věděl, jaké by to sádlo bylo, jímž jste mi boty špikovali, jestli sviňské, čili kancové.“ Mistr se hněval a řekl mu, aby mu okna jeho nelámali. Odpověděl Ejlenšpigel: „Nechcete-li mi pověděti, jaké to sádlo jest, tedy musím se jiného ptáti.“ Tak Ejlenšpigel z toho okna zase vyskočil a mistr na pacholka svého se hněval. I řekl k němu: „Tys mi radu dal, dejž mi také radu, aby sklo mi zase uděláno bylo.“ Pacholek ten mlčel, ale mistr nebyl chuten a řekl: „Kdo jest koho ošidil? Já jsem to vždycky slyšal, kdo s bláznů zachází, že ten málo na nich vyhrá; bych já byl to učinil, byla by má okna vcele zůstala.“ Pacholek pro to vandrovati musil a šel do flanderské země, opustiv svého hospodáře, kteréhož chytrosti učil.

HISTORIE 45.

KTERAK EJLENŠPIGEL JEDNOMU ŠEVCI
V VISMARU HOVNA ZMRZLÁ MÍSTO SÁDLA
PRODAL.

Času jednoho Ejlenšpigel nějakému ševci v Vismaru škodu velikou učinil a mnoho koží mu zkazil, takže ten dobrý muž velmi smuten byl. Srozuměv tomu Ejlenšpi-

gel, zase do Vismaru přišel a k tomu ševci, jemuž škodu byl učinil, zase mluvil, právě takto, kterak by mu veliké množství kůží a sádla přijíti mělo, tu že mu dobrý trh a lacino dáti chce, aby vzatou škodu také zase nahraditi sobě mohl. Odpověděl švec: „Chci rád a činíš to spravedlivě, nebs mne tím ochudil. Když to zboží přijde, oznam mi.“ A na tom se rozešli. Bylo pak v zimě, když rasové záchody klidí, přišel k nim Ejlenšpigel a slíbil jim dáti hotové peníze, aby mu nakladli dvanácte tun plných hoven, kteréž sic do vody vozí. Rasové tak učinili, nakladli mu každou tunu a nechali tak státi dotud, dokudž by čistě nezamrzly, kteréž Ejlenšpigel potom přeč vzal a do šesti tun polil tlustě na vrchu sádlem, zabednil to dobře, potom do hospody své k Zlaté hvězdě vézti je kázal a posla k ševci poslal. Ten přišed, zboží to svrchu otevřeli, kteréžto ševci dobře se líbilo, i učinili mezi sebou trh, a to takový, aby švec Ejlenšpiglovi čtyřmécítma zlatých dal, na to peněz hotových dal mu dvanácte zlatých, potom ostatek po roce dáti mu měl. Ejlenšpigel vzal ty peníze, přeč vandroval, nebo se obával konce. Švec pak vzav své zboží, byl vesel jako ten, kterýž svou učiněnou škodu neb dluh zase nachází, i prosil za pomoc, nazejtří kůže mazati chtěl. Ševcovští tovaryši silní přišli, nadávše se, že vole nazobí, počali dělati a hlasitě zpívati, jakož ševci obyčej mají. Když pak tuny k ohni přistavěli a počalo se zahřívati, tu zase přirozenou svou vůni přijaly, tehdy řekl jeden druhému: „Já tuším, žes ty se do nohavic usral.“ Řekl mistr: „Jeden z vás do hovna šlapil, votřete sobě střevice, náramně velmi smrdí.“ Hledali všickni sem i tam, ale nic nenalezli, počali sádlo do kotla dávati, chtějíce mazati, a čím hlouběj do tuny sáhali, tím šeredněj smrdělo. Naposledy porozuměvše tomu, toho díla tak nechali. Mistr pak

s tovaryši svými Ejlenšpigle hledat běželi, aby ho pro škodu obvinili, ale on byl s penězi přeč uvezl a druhých dvanáct zlatých tu nechal. Tak nebohý švec ty své tuny s tím sádlem do dolu na rozhrání vézti musil a k znameňité škodě přišel.

HISTORIE 46.

KTERAK EJLENŠPIGEL V MĚSTĚ EJMBEKU PIVOVÁRNÍKEM BYL, A MAJE PSA, JEMUŽ ŘÍKALI CHMEL, TOHO MÍSTO CHMELE UVAŘIL.

Ejlenšpigel práci svou udělal se služebným, ale častokrát nemnoho děkovaní zasloužil. Jednoho času přišel do Ejmbeku a u nějakého pivovárníka se zjednal. Příhodilo se, že pivovárník ten na svadbu jíti chtěl a Ejlenšpiglovi poručil, aby pivo s dívkou vařil, na den že chce jim ku pomoci přijíti, a přede všemi věcmi aby pilnost měl chmel dobře usmažiti, aby pivo dobře chmelné a chutné bylo. Odpověděl Ejlenšpigel: „Učiním to rád, což mohu nejlépe.“ Pivovárník ten s ženou svou pryč šel. I počal Ejlenšpigel snázně vařiti a dívka ho učila, nebo ona tomu víc rozuměla nežli on. Když pak k tomu přišlo, že měl chmel smažiti, tedy řekla dívka: „Och milý bratr, chmel smažiti, však to sám dobře uděláš, odpusť mi, ať na jednu hodinu tanci se podívám.“ Řekl jí Ejlenšpigel: „Jdi.“ I pomyslíl u sebe, řka: „Hle, dívka jde také přeč, již máš lotrovství provesti moc.“ Měl pak ten pivovárník velikého psa, jemuž říkal Chmel, toho vzav Ejlenšpigel, když voda horká byla, vrhl ho do ní a dal mu se dobře uvařiti, až mu kůže i chlupy slezly. Dívka přišedší zase domův

Ejlenšpiglovi pomoci chtěla, i řekla mu: „Milý bratr, již jest dosti, přestaň,“ a když koš představila, počali jeden korčák po druhém tam líti. Řekla mu dívka: „Také-lis chmel do něho dal? Jáť v korčáku svém ještě nic nerozumím.“ Odpověděl Ejlenšpigel: „Na dně leží Chmel.“ Dívka hledajíc chmele, našla žebru v korčáku a počala hlasem křičeti: „Aj, zachovejž mne Bůh, cos do piva vložil? Nechť je kat pije.“ Vtom přišel pivovárník, jsa dobře vopilý, a řekl: „Co děláte, moji milí děti?“ Řekla mu děvka: „Já nevím, kýho čerta děláme, šla jsem, abych na půl hodinky k tanci se podívala a pacholku našemu kázala jsem zatím chmel dobře smažit, on pak psa našeho všeho uvařil, teď hřbet jeho můžete dobře viděti.“ Řekl Ejlenšpigel: „Však jste mi kázali; není-liž to trápení, že já činím, což mi se velí, ješto by jiní lidé dosti na tom měli, kdyby jejich čeládka polovici toho činili, což se jim rozkazuje.“ I vzav odpuštění, šel odtud přeč.

HISTORIE 47.

KTERAK EJLENŠPIGEL U JEDNOHO KREJČÍHO SE ZJEDNAL A JAK POD NĚJAKOU KÁDÍ ŠIL.

Do Berlína když přišel Ejlenšpigel, zjednal se za krejčovského tovaryše. Když pak na verštat sedl, řekl mu mistr: „Pacholče, chceš-li šíti, tedy drobně a dobře, aby nebylo viděti.“ Odpověděl Ejlenšpigel: „A já budu.“ I vzav jehlu a sukno, vlezl pod káď a šil na koleně. Vstav krejčí pohleděl a řekl mu: „Co to chceš dělati, toť jest nevidané šíti.“ Odpověděl Ejlenšpigel: „Mistře, však jste řekli, abych šil, aby nebylo viděti, i nevidí žádný.“ Řekl krejčí: „Ne tak, milý pacholče, přestaň a nešij tak více.“ I počal šíti, aby se

viděti mohlo, a to trvalo za den aneb za dva, potom přišlo k tomu v noci, že mistr ustal a chtěl spat jíti. I ležela tu sedlská šedivá sukně napoly nedošíťá, tu hodil k Ejlenšpiglovi, řka: „Teď máš, udělej toho vlka dobře,“ a s tím šel spat. Odpověděl Ejlenšpigel: „Učiním tak, jedinež jděte, jáť to dobře udělám.“ Mistr šel spat a na nic nemyslel. Ejlenšpigel vzal sukni, rozřezal ji a udělal z ní hlavu jako vlčí, k tomu život i nohy a rozepřel to narůzno holemi, že hledělo jako vlk, a s tím šel také spat. Nazejtří pak ráno vstav mistr, zbudil Ejlenšpigle také a toho vlka na verštatě státi viděl, že jest z sukna udělán byl. Přišel k tomu Ejlenšpigel, i řekl mu krejčí, kýho čerta z toho sukna udělal. Odpověděl mu: „Vlka, jakož jste mi kázali.“ Řekl mu mistr: „Takového vlka jsem já nemínil, než šedivou sedlskou sukni jmenoval jsem vlkem.“ Dí mu Ejlenšpigel: „Milý mistře, jáť jsem toho nevěděl, ale kdyby byl věděl, že váš oumysl takový, byl bych raději sukni udělal než vlka.“ Krejčí nechal toho tak. Stalo se opět po čtyrech dnech, že mistr večer opět ustal i chtělo se mu spáti; zdálo mu se, že by pacholku bylo ještě brzo spat jíti, i ležela tu sukně ušíťá až do rukávův, tedy mistr vzav sukni i rukávy, hodil je k Ejlenšpiglovi, řka: „Příhoď ještě rukávy k sukni, potom také jdi spat.“ Odpověděl Ejlenšpigel: „Tak učiním.“ I pověsil sukni na hák a rozsvítil dvě svíce, na každou stranu jednu, vzav také jeden rukáv, házel jej na sukni; když pak ty dvě svíce shořely, rozsvítil jiné dvě a tak oba rukávy na sukni házel až do jitra. I vstav ráno mistr, do světnice všel. Ejlenšpigel mistra se nelekl, ale vždy předce tak rukávy házel. Mistr stoje díval se mu, řka: „Kýho čerta to děláš za kejklířství?“ Odpověděl Ejlenšpigel hněvivě: „Toť mně není žádné kejklířství, jáť jsem tu celou noc stál a rukávy na sukni házel, nechťj se jí držeti, byloť by lépe, abyšte mi byli

spat jítí kázali, než byšte mi rozkázali teprv je přimítati, věděli jste, že jest to daremná práce.“ Řekl mu krejčí: „Co jest to má vina? Já-liž jsem věděl, žes ty tomu tak rozuměti chtěl, jáť jsem tak nemínil.“ Dí k němu Ejlenšpigel: „Nechť čert má tu záplatu, máte-li o každé věci jináč praviti, nežli míníte, kterak to spolu trefiti může? Kdybych ten úmysl tak věděl, byl bych ty rukávy také dobře přišil a asi dvě hodiny pospal, protože můžete vy nyní ve dne seděti a šíti, poněvadž mně se také spáti chce a půjdu hned spat.“ Řekl mu mistr: „Nechod, mně ne tak náleží, jáť tebe za vospalce chovati nechci,“ a tak se spolu vadili, až krejčí v té svádě Ejlenšpigle za světlo upomínal, aby mu je zaplatil. Vtom Ejlenšpigel pobrav své věci pospolu, přeč vandroval.

HISTORIE 48.

KTERAK EJLENŠPIGEL UČINIL, ABY TŘI KREJČÍ Z NĚJAKÉHO OKNA DOLŮV UPADLI, A POTOM LIDEM PRAVIL, ŽE JE VÍTR DOLŮ SRAZIL.

V městečku jménem Brenburku byl Ejlenšpigel hospodou dvě neděle. Podlé té hospody bydlel krejčí, ten měl tři tovaryše, kteříž seděli v okně, a když Ejlenšpigel mimo ně šel, vždycky se mu posmívali a házeli na něj fleky. Ejlenšpigel mlčel a čekal času. Jednoho pak dne, když plný ryňk lidí byl, té noci předtím přetřel Ejlenšpigel podpory okna zespod a nechal, málo nedořezavší, státi nazejtří, a krejčí vokenici na podpory položili a na ní vsedše šili. Když pak pastýř troubil, aby každý svině své vyhnati dal, šly také svině krejčovy z toho domu a pod okno přišedše počaly se drbatí o podpory okenice, a jakž

ty podpory od toho drbání pod okenicí padly, tak ti tři tovaryši z okna na ulici vypadli. Ejlenšpigel to vida, počal hlasitě křičeti a volati: „Hle, hle, vítr shodil tři krejčí z okna dolův“, a volal hlasem, až po všem ryňku bylo slyšeti a lidé k tomu se sběhše smáli se a žerty z nich měli. Krejčí pak ti styděli se a nevěděli, kterak z toho okna vypadli, potom tomu porozuměli, že podpory podřezané byly, a seznali dobře, že Ejlenšpigel jim to učinil; i vbili jiné koly pod okenice a již mu se více nesměli posmívati.

HISTORIE 49.

KTERAK EJLENŠPIGEL VŠECKY KREJČÍ ZE VŠÍ SASKÉ ZEMĚ POPSATI KÁZAL A CHTĚL JE UMĚNÍ NAUČITI, KTERÉ BY JIM I DĚTEM JEJICH DOBŘE UČINILO.

Cech krejčovský Ejlenšpigel zepsal v městech slovan-ských i v zemi saské, jmenovitě v krajině Holštajnu, pomorské, v Šterýnu a v Meklburce, též v Lubeku a v Hamburku a napomínal jich listem z veliké lásky, kterouž k řemeslu měl, aby do města Rostok k němu přišli, že by je chtěl umění naučiti, kteréž by jim i dětem jejich na věčnou památku býti mělo a dokud svět stojí, že užitečné bude. Krejčí v městech a ve vsích psali sobě vespolek, kterak by oumysl jejich byl tam přijíti. Shromáždili se všickni vespolek a jeden každý žádostiv byl věděti, co by to bylo, což by jim Ejlenšpigel pověděti neb jakému umění naučiti je chtěl, poněvadž tak vostře je napomínal i k nim psaní učinil. A tak sešli se spolu do Rostok podlé sepsání, až se mnozí lidé divili, co by ty krejčí činiti chtě-

HISTORIE 82.

KTERAK EJLENŠPIGEL TU JISTOU HOSPODYNÍ
NAMLUVIL, ŽE BY ON NA KOLE LEŽEL.

Nedaleko od Štrosfurtu leží jedna ves, do níž přišel Ejlenšpigel na hospodu, uzřel v domě, ano leží kolo, i položiv se na ně, dal hospodyní dobrý den, ptal se jí, slyšela-li jest kdy co o Ejlenšpiglovi. Odpověděla ona: „Co bych o lotru slyšeti měla, a já bych ho neráda jmenovati slyšela.“ Dí jí Ejlenšpigel: „Co je vám učinil, že na něho nevrážíte?“ Řekla ona: „Neb vím, že kamžkoli přijde, bez nějakého šejdýřství neodejde. Neb jest nedávno i u mne byl a psa mi mého vodřel a tu kůži dal mi za pivo, kteréž mu pes vypil.“ Ejlenšpigel řekl k ní: „Milá paní, to se nedobře stalo.“ Dí k němu hospodyně: „Také se mu nedobře povede.“ Řekl Ejlenšpigel: „Paní, to se již stalo a on leží na kole.“ Dí hospodyně: „Buď z toho Bůh pochválen.“ Ejlenšpigel odpověděl: „Však jsem já a teď přeč již jedu.“

HISTORIE 83.

KTERAK EJLENŠPIGEL HOSPODYNÍ NAHOU
ŘITÍ DO HORKÉHO POPELE VSADIL.

Pomlouvání zlá a hněvivá odplatu zlou přinášejí. Když Ejlenšpigel z Říma šel, do nějaké vsi přišel, kdežto byla veliká hospoda a hospodář doma nebyl. Tedy řekl Ejlenšpigel k hospodyní: „Také-li znáte Ejlenšpigle?“ Odpověděla hospodyně: „Jáť ho neznám, ale slychám o něm rozprávěti, že by byl urvalý lotr.“ Řekl jí Ejlenšpigel: „Milá paní, proč vy pravíte, že jest urvalý lotr, a neznáte ho?“

Dí k tomu hospodyně: „Co jest na tom, že já ho neznám, na tomť nic nezáleží, ale lidé praví, že jest nešlechtný lotr.“ Řekl Ejlenšpigel: „Udělal-li je vám kdy co zlého, že jest lotr, jakž jste o něm slyšeli?“ „Já pravím tak, co jsem od lidí slyšela, kteříž u mne bývají.“ Ejlenšpigel mlčel. Nazejtří, když svítalo, tedy rozhrnul horký popel na různu a přišel k lůži, vzal hospodyní ze spaní na sebe a nesa do kuchyně, posadil ji holou řití do horkého popele, takže jí všecku řití spálil, a řekl: „Nu, hospodyně, již budete moci dobře o Ejlenšpiglovi praviti, že jest lotr a že jste ho viděli, po tomto znáti můžete.“ Ona pak křičíc žalostně naříkala a Ejlenšpigel, jda ven z domu, lotrovství svému tajně se posmíval.

HISTORIE 84.

KTERAK EJLENŠPIGEL JEDNÉ HOSPODYNÍ DO
LŮŽE NASRAL A NAMLUVIL JÍ, ŽE BY TO
KUPEC UDĚLAL.

Vandroval Ejlenšpigel s nějakým kupcem do Frankfurtu při Odre i přišli oba do hospody u večer, kdežto hospodář učinil jim dobrou vůli, dal jim ryb i zvěřiny. Když pak k stolu sednouti měli, tedy hospodyně posadila kupce nejvýše za stolem, a cožkoli dobrého v míse bylo, to před kupce položila, říkující: „Jezte to pro mne.“ Ejlenšpigel na zadním místě za stolem sedě, na hospodáře a hospodyní velmi pilně hleděl, ale žádný mu nic nepředkládal ani ho pobízel, však proto rovně tolikéž platiti musil. Potom po večeri, když spat měli jíti, Ejlenšpigel a kupec v jedné komoře leželi a každému z nich pěkné lůže bylo ustláno, na němž spáti měli. Nazejtří

pak ráno v příhodný čas vstal kupec a modlitbu svou říkal, potom zaplativ hospodářovi, šel dále. Ejlenšpigel ležel předce, až devět hodin bylo, a usral se v loži, na němž kupec byl ležel. I ptala se hospodyně hausknechta, již-li kupec aneb jiní hosti vstali, aby zaplatili. Odpověděl jí hausknecht: „Kupec jest dávno vstal a modlitby své říkal, zaplativ stravu, šel dále, ale tovaryše jeho toto jitro jsem ještě neviděl.“ Paní obávajíc se, aby nemocen nebyl, šla do komory a Ejlenšpigle se ptala, chtěl-li by vstáti. Ejlenšpigel řekl: „Chci, paní hospodyně, ještě jsem se dobře nevyspal.“ Vtom paní prostěradla z kupcova lože vzítí chtěla, a když je odkryla, tedy veliké hovno na loži leželo, i řekla: „Aj, zachovejž mne švec, což tuto leží?“ Ozval se Ejlenšpigel a řekl: „Ó milá paní, tomuť já se nedivím, nebo což dobrého včera na stůl přišlo, to jste vy kupci předkládali a žádné jiné řeči nebylo než ‚jezte, pane‘. Jáť se divím, že jest na tom přestáno, tak mnoho ten kupec jedl, až jest div, že plné komory nenasral.“ I lála paní tomu nevinnému kupci, pravíc, kdyby sem zase přišel, musil by jistě dále jíti, ale Ejlenšpiglovi, dobremu pacholku, chtěla ráda hospodu dáti.

HISTORIE 85.

KTERAK NĚJAKÝ HOLAND EJLENŠPIGLOVI
PEČENÉ JABLKO Z TALÍŘE SNĚDL, KTERÉŽ MU
K DUHU NEPŘIŠLO.

Nějakému Holandovi odplatil Ejlenšpigel slušně a právě v Andorfu na hospodě, kdežto byli holanští kupci, a Ejlenšpigel byl trochu nemocen, že žádného masa jísti nemohl, i vařil sobě měkká vejce. Když pak hostě sedli,

přišel Ejlenšpigel také k stolu a měkká vejce přinesl s sebou. Jeden ten Holand měl Ejlenšpigle za sedláka i řekl: „Což ty, sedláče, stravy hospodářovy jísti nemůžeš, ale musíš vejce vařiti?“ Vzav ty obě vejce, otevřel je a jedno po druhém vypil. Škořápky pak před Ejlenšpigle zase položil, řka: „Teď máš, vylízej nádobu, žloutekť jest přeč.“ Smáli se jiní hosté i Ejlenšpigel s nimi.

Večer pak koupil Ejlenšpigel čisté jablko, kteréž vnitř vykrojiv, nakladl plno komárů, hoven a much, i pekl je znenáhla, a obloupiv je, obalil zevnitř cukrem a zázvorem. Potom když opět k stolu sedali, přinesl Ejlenšpigel to jablko na talíři a obrátil se od stolu, jako by jich chtěl více přinést. Když pak hřbetem se obrátil, tehdy ten Holand sáhl a to pečené jablko s talíře mu vzal a pojednou je snědl. Potom hned se dávil a cožkoli v životě svém měl, všeckno zase vyvrátil a nedobře se měl, až se hospodář domníval i jiní hosti, že by mu tím jablkem jedu dodal. Řekl Ejlenšpigel: „Neníť to žádný jed, ale jest vyčištění žaludka jeho, nebo lakotnému žaludku potrava jeho k dobrému nepřichází. Kdyby mi byl pověděl, že by toho jablka tak žádostiv byl, byl bych já ho vystříhal, nebo do měkkého vejce žádná moucha nemůže přijíti, ale v pečeném jablku ležely mouchy, protož musil je zase vyvrátiti.“ Potom přišel ten Holand sám k sobě, že mu neškodilo, i řekl k Ejlenšpiglovi: „Jez a pec neb vař sobě, [co] chceš, jáť nebudu více jísti s tebou, by pak třebaš pečené jeřábky měl.“